

**Walther, Friedrich August. Facultatis
medicae in Academia Lipsiensi ... D.
Aug. Fridericus Walther ... de Silphio
in Veterum Nummis ac diversis
plantae speciebus disserit et
panegyrim medicam indicit.**

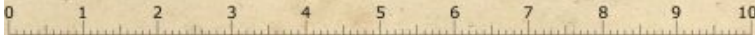
S.L. : S.E., 1746.

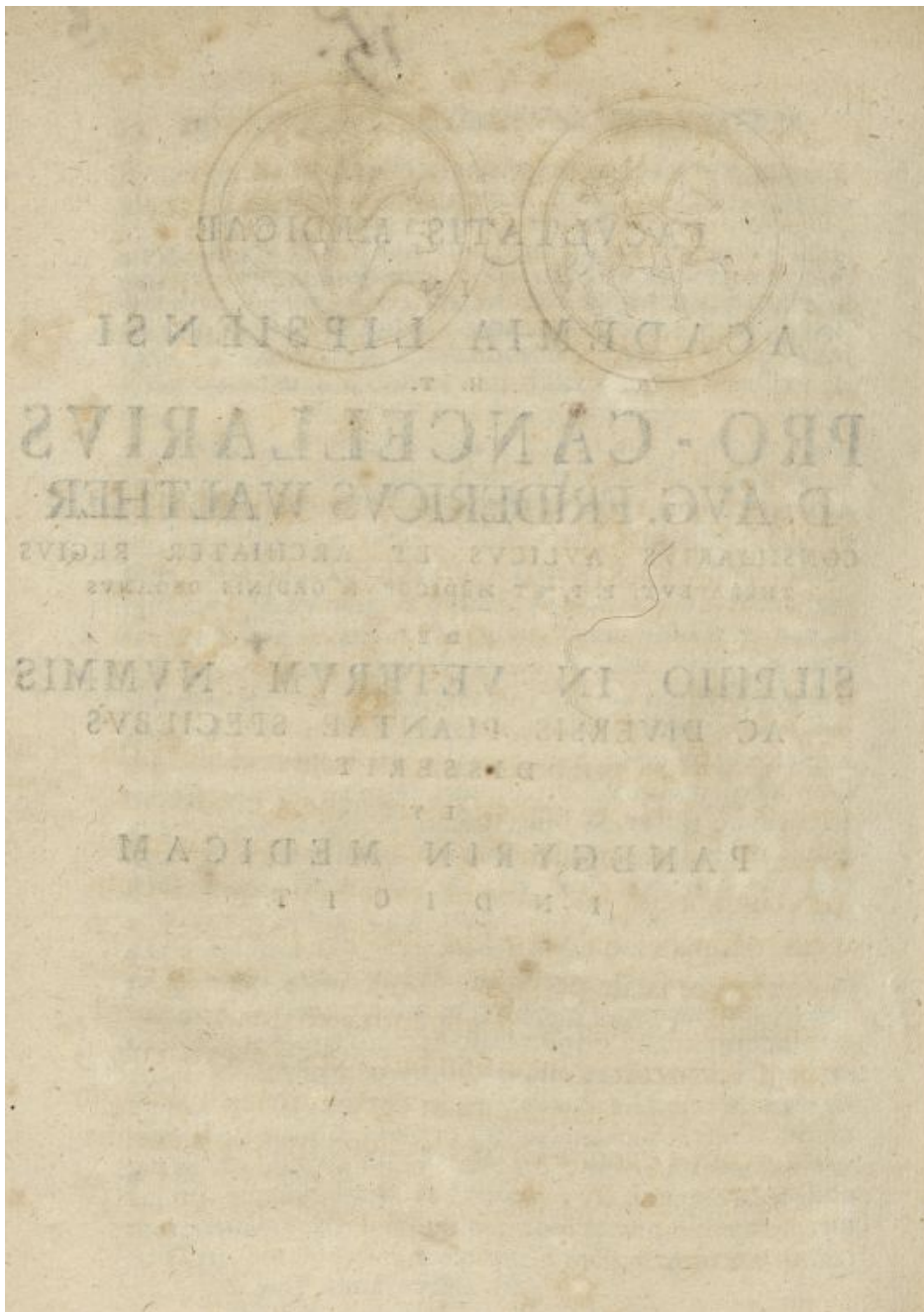
Cote : 91007 t. 5 n° 15

45.

15

FACULTATIS MEDICAE
IN
ACADEMIA LIPSIENSI
H. T.
PRO - CANCELLARIVS
D. AVG. FRIDERICVS WALTHER
CONSILIARIVS AVLICVS ET ARCHIATER REGIVS
THERAPEVT. P. P. ET MEDICORVM ORDINIS DECANVS
DE
SILPHIO IN VETERVM NUMMIS
AC DIVERSIS PLANTAE SPECIEBVS
DISSERIT
ET
PANEGYRIN MEDICAM
INDICIT.

D E

**SILPHIO IN VETERVM NVMMIS,
AC DIVERSIS PLANTAE SPECIEBVS.**

Solo mediocriter pingui laete crescunt plan-
tae, et nimis pinguescente agro, fere, sic-
ut opulenti in republica ciues luxurian-
tur, humorem hoc avidius imbibunt, quo largius
eum dissipant: ita vero sibi suaeque structurae vim
inferunt, et facile pereunt. Quo fato, fortassis etiam
incolarum avaritia et negligentia, et quidem magis,
quam barbarorum incurfionibus, vt STRABO vult, ¹⁾
silphium, siue laserpitium, in agro cyrenaico deletum
fuit, cum a condita Cyrene utilioris huius plantae ma-

*De Silphio
Cyrenaico
agitur.*

A 2

gnus

¹⁾ *Geograph. L. 17.*

gnus terrae tractus ²⁾ ferax esset. Nam, tempore, quo Aegyptus in Romanorum potestatem redigebatur, ³⁾ vix supererat, vt etiam Romani inter rarissima succum, qui prae syriaco ⁴⁾ suauior erat, referrent, neque

2) HERODOTVS *Edit. Lugd. Bat. 1735. Melpomen. L. 4. c. 169*: A portu Menelaio et Aziri silphium incipit, ab insula Platea pertinens vsque ad os syrtis. THEOPHRASTVS *Hist. Plant. L. 6. c. 3.* tractum Libyae quatuor mille stadia vult complecti. STRABO *Geogr. L. 1. cap. ultimo* eum mille stadia longum, trecenta latum, dicit. PLINIVS *Hist. nat. L. 19. c. 3.* circa Hesperidum hortos, syrtemque maiorem, hinc circa Berenicen quoque, crescere silphium, habet.

3) PLINIVS *L. c.* Iulius Caesar ex aerario protulit cyrenaici succi M. D. pondio. *ibid.* PLINIVS dolet, non amplius cyrenaicum probatissimum haberi, sed, quale in Perside, Media, Armenia, large nascitur, et multo infra cyrenaicum est, ac gummi, aut sagapeno, aut faba fracta, adulteratum est. SCRIBONIVS LARGVS *Compos. med.* ambigue dicit: Laser cyrenaicum, si poterit inueniri, sin minus, Syriacum. Etiam GALENVS loquitur cum conditione, si adfit cyrenaicus succus. MARCELLVS *de Medicamentis*, verum laser frigida dilutum ad digestionem iuuandam commendat. An seculo quarto per iocum Episcopus Cyrenes SYNESIVS *Epist. 133.* Τρύφωνι ἐπὶ τὸν σιδήφωλον πολὺν pollicetur? vbi subiungit: Βάρτε γὰρ ἀκούεις αὐτὸ δῆπου. PAVL LVCAS *T. 2. p. 86. Voyag. dans l'Asie mineure etc.* agrum Dernensem prouinciae cyrenaicae plenum planta obseruauit: nec meliori tamen successu eam descripsit et cognouit, quam medicastrum alias in his terris se gessit. Vocat plantam solffione, et serpissione: Arabes hodie vocant eam Cefie vel Zarra.

4) Etiam Persico, Medico, Armenico, et in Caucafo nato, quorum mentionem faciunt THEOPHRASTVS, DIOSCORIDES, PLINIVS, STRABO, et alii. Vid. EZECH. SPANHEMIVS *de vsu et praestantia numismatum Dissert. 6. de silphio*, vbi et e loco

neque amplius venalem eum et obuium haberent. Alius succus e filphii radice, quae cubitum longa, vel maior, elicatur, vt tradit THEOPHRASTVS: alius vero caule inciso colligitur, vnde nomina rhizias et caulias; 5) quanquam ab aetate posterioribus scriptoribus vterque succus ita vix distinguatur. Cl. SALMASIVS 6) plantam pro perenni habet. At Cyrenenses apud THEOPHRASTVM diuersa referunt. Alii annuam plantam et radicem, alii quotannis hanc, circumfodiendam esse, perhibuerunt. Nam, si sibi relinquatur planta, tum vno anno radicem et semen debiliora perficere voluerunt. Videtur: non neglectam plantam aliquot annis vixisse. Viliorem radicis, quam caulis, succum esse, PLINIVS addidit; sed, cum huius, et DIOSCORIDIS, et aliorum, aetate dudum extinctum Cyrenaicum filphium fuerit, hinc cum SALMASIO, quoad fieri potest, THEOPHRASTI testimonio tantum nos nitimur: et hanc distinctionem negligimus. HIPPOCRATES, 7) cum reliquis fere veteribus, quo-

A 3

rum

loco apud GALENVM *Exposit. Diction. Hippocr.* probat, iuxta Cyrenaicum Aethiopicum olim in pretio habitum fuisse. Sed facultate cum lasere Cyrenaico conuenire Libycum DIOSCORIDES *L. 3. c. 93.* de filphio habet, quod magydaris vocatur: cuius vero radix minus crassa, acris et fungosa, ex qua non profluit succus.

- 5) THEOPHRASTVS *l. c.* e radice, quae e solo nonnihil extuberat, perinde, ac e caule, lac erumpere, dicit.
 6) *Plinian. exercitat. in Solinum c. 27. p. m. 251.*
 7) *De Diaeta acutorum et passim.* Vid. GALENVS *in Lexico Hippocratis.*

rum aetate cyrenaicum adhuc extabat, radicem, tanquam praecipuam plantae partem, κατ' ἐξοχήν filphium, succum vero ὄπὸν vocauit, et caulis nomen retinuit. Folium μάσπετον dictum esse, THEOPHRASTVS refert. Parum itaque ad nos attinet, quod DIOSCORIDES caulem filphion, a nonnullis autem radicem magydarin, dici, afferat. Quando THEOPHRASTVS scribit: μετὰ ταῦτα τὸ τὸν καυλὸν, ἔκ δὲ τούτου μαγύδαριν, καὶ τὸ καλέμενον φύλλον, SALMASIVS omisit particulam καὶ.⁸⁾ Quo minus certum est, quod hic infert, semen latum κατ' ἐξοχήν phyllon appellari. THEOPHRASTVS initio capituli de filphio σπέρμα dicit φυλλῶδες, quale est φύλλον, quod μάσπετον secundum verba audit, quae praecedunt; vt eam ob causam distinctio inter τὸ φύλλον, tanquam semen, et τὰ φύλλα, siue folia, saltem hac expositione, vix locum habeat, quam SALMASIVS affert. Ita HIPPOCRATES c. 72. L. d. natur. muliebri φύλλον et cuminum Aethiopicum, et colocynthidem agrestem in suppositorio ad menses prouocandos praescribit. GALENI ad mentem etiam latino in textu filphii semen legitur. Sit ita, quod HIPPOCRATES per phyllon nihil aliud, quam filphii semen, non vero

8) Vid. Textus THEOPHR. Edit. IOH. BOD. A STAPEL, *Amstelod.* 1644. fol. It. in Operibus THEOPHR. Edit. DAN. HEINSII, *Lugd. Bat.* 1613. fol. p. 122. Etiam cum textus latinus, verba graeca, licet puncto distincta, tamen in singulam periodum contrahat, fallacia videtur subesse compositionis et diuisionis. Τέτε δὲ ἔνοι σπέρμα puncto sic interposito distinguitur a verbis τὸ καλέμενον φύλλον.

vero folium, significauerit; quandoquidem contra *GAL-
LENI exposition. diction. Hippocrat.* nil habemus dice-
re; interim quoque *GALENVS* semen, sicut folium,
a nonnullis *μαγύδαριν* nuncupari, ait. An secundum
verba *THEOPHRASTI* ἐκ δὲ τέτε μαγύδαρις haec ut
succus e caule exit? An, et semen, et syriacum fil-
phium, magydaris vocata fuerunt, sicut pluribus pro-
bare *SALMASIVS* annititur? *PLINIVS l. c.* caulem
et syriacum laser hoc nomine insigniri retulit. Ecquis
omnes appellationes, quae post extinctum Cyrenai-
cum filphium vsu valuerunt, et, quas scriptores fae-
pe confuderunt, inter se conciliabit? Tantum e
THEOPHRASTO certius constat: circum Syriam
quod crescit, filphium, magydarin vocari; ἡ τὲ καλε-
μένη μαγύδαρις ἕτερον ἔστι τῶ σιλφίε, μαιώτερον τὲ καὶ ἥττον
δριμύ. *conf. cap. II. Lib. I.* De Cyrenaico filphio fabu-
lam *PLINIVS l. c.* ex auctoribus Graeciae licet eui-
dentissimis refert: scilicet, natum id esse imbre piceo,
repente madefacta tellure etc. in cuius memoriam im-
bris picosae, tristis, ac crassae, nomen quoque acce-
perit. Quod ita apud Cyrenenses annis septem prius,
quam ipsi urbem inhabitarent, factum; quemadmo-
dum e verbis *THEOPHRASTI l. c.* colligitur. 9) De
Batto autem, conditore Cyrenes, et rege, vetustissimus
ARISTOPHANIS Scholiastes, qui alio loco filphium

vocat

9) Trecentis septem annis, antequam *SIMONIDES* magistratum
Athenis gereret, h. e. secundum *IOH. BOD. A STAPEL l. c.*
trecentis annis tribus minus, antequam scriberet *THEOPHRASTVS.*

vocat radicem in Lybia natam ad vsum menfarum et medelas, etiam ex ARISTOTELIS *de Republ. Cyrenaeor. libro* affert: *) quod, cum summum honorem ei exhibere ciues studerent, filphium donarint, oleum omnium pulcherrimum, simulque, (vt alii dictionem explicant) numisma cuderint, in cuius altera parte regia facies erat insculpta, altera filphium. Verba haec sunt: ἐποίησαν εἰκόνα ὡς δὲ τινες, δακτύλιον ἐν ᾧ ἡ πόλις αὐτῶν προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸ σίλφιον. At apud HESYCHIVM legitur, ὡς καὶ ἐν τῷ Νομισματι, ὅπερ μὲν ΑΜΜΩΝΑ, ὅπερ δὲ σίλφιον ἐγγεγραφέαται. Vera, et falsa haec narratio esse, sicut etiam prouerbii apud HESYCHIVM 10) de Batti filphio, siue de re inusitata, vel pretiosissima, inuenta ratio, aliquo, vel nullo, fundamento niti poterit, cum secundum HERODOTVM 11) Afri quemcunque Regem Battum nominent, et regia facies in nummis, quos STAPELIVS, et alii, pinxerunt, sit Iouis Ammonis; sicut etiam vnus alterque cum his conuenit nummus, quem apud amicum vidimus. Plantam excelsam, ramosam, secundum THEOPHRASTVM crassa, cubitali, vel quoque longiore radice, et eius capite, vel tubere, quod supra terram est, natam,

*) Vid. ARISTOPHANES *Plut. Schol. 926. Edit. Amstelod. LVD. KVSTERI fol. a. 1710.*

10) HESYCHIVS *in Lexico.*

11) *l. c. cap. 155.* Battum Regem et filphium in nummis *vid. BEGERI Thesaur. Brand. T. I. p. 518. 520.* Sic Ptolomaeos in nummis cum cornu Iouis, et in aduerso filphium *vid. apud EZECH. SPANHEMIVM l. c.*

tam, largimur fuisse instructam folio, cuius color illum auri aemulatur, et campos cyrenaicos pulchre exornasse; sicut, inter speciosas herbas umbelliferas, lucidae quoque ferulae in Africa, in nostro, aliorumque curiosorum hortis laete pulchreque vigent. At, plantae pretium et honorem augebat, quod, sicut ille refert, caulis elixus et assus hominum cibo omnibus modis idoneus esset, ac radices in aceto decisas manderent: ¹²⁾ succus autem in Pyraecum portum quotannis adueheretur, ut, ob reditus inde auctos, per se commendatissima planta esset, quo magis cognatum humorem, ut cum HIPPOCRATE ¹³⁾ loquamur, et a sole coctum, cyrenaica planta prae syriaca et aliis ferret. Nil verbis disertis de suaui odore cyrenaci THEOPHRASTVS statuit: curatius vero modum colligendi succum describit. „Quadragesima diebus succus, dicit, capitur duplex, alter ex caule, alter ex radice.“

12) Ad foetorem oris corrigendum, et gratum inter mandendum halitum, gustumque; licet neque veteres ad odoratas radices illam filii retulerint, neque ex his saltem THEOPHRASTI verbis satis pateat εὐοσμὸν succum, ut vult SALMASIVS *d. Homonym. Hyles Iatric. c. 96.* vel ἡδύοσμὸν fuisse, ut scribit ARISTOPHANIS Scholiastes. HIPPOCRATES *Lib. de internis affection.* ad voluulum primum potionem ex lente cum pauca farina, sale, et aceto decoctis praescribit, et derafum laser addit: nihilominus boni odoris gratia pulegium adiicit. Etiam de grato et ingrato ἐν τῷ σμυγνίζειν apud DIOSCORIDEM disputari potest.

13) *Lib. d. Morbis Edit. Foef. p. 499.*

„radice. Radix nigro cortice tegitur, eumque detra-
 „here solent. Sunt veluti certae mensurae caedendae
 „radicis. Quibus, quantum conferre putatur, ad fu-
 „turam caesuram reseruantes, reliquum abscindunt.
 „Nec enim oblique, neque plus constituto caedere li-
 „cet. Corruptur enim, putrescitque, si diu man-
 „sit. ¹⁴⁾ Folio pecus vere vescitur, et purgatur:
 „τὸ δὲ Φύλλον ὃ καλεῖται μάσπετον, ὅμοιον τῷ σελίνῳ. σπέρμα
 „ἔχει πλατὺ, φυλλῶδες, οἷον τὸ λεγόμενον Φύλλον.

*Silphium sy-
 riacum com-
 paratur.*

„Laser, secundum **DIOSCORIDEM**, praefertur
 „modice ruffum, translucens, *σμυρνίζων* (sive Myrrhae
 „aemulum, ^{**}) non porraceum, ¹⁵⁾ odore validum, et
 „vehe-

¹⁴⁾ Si modo per alia argumenta etiam probabile sit, plantam, unde hodie *Asa foetida*, eandem, ac veterum silphium, esse, certe hic modus caedendi radicem apud **THEOPHRASTVM** et alter caedendi radicem officinarum laseris hodierni plantae, qualem **KAEMPFERVS** *Amoenitat. Exot. Fascic. 3.* affert, plurimum inter se conueniunt. Nam, denudata, et praeparata ad caesuram radice, quae sicut maximus e raphanis solida est, tribus per decem, plurimumque, dierum interualla distinctis collectionibus, quae singulae quinque, vel plures, dies poscunt, certae mensurae orbiculum, crassitiei culmi auenacei, alternis diebus Persae praecidunt, lacteumque asae foetidae succum versus verticem ita alliciunt, qui tertio die tanta in disco copia est, ut ipsum, quippe facile spissescentem, et aëre, soleque ficcandum, detergere cum cura, et colligere, operae pretium sit.

^{**}) An, quoad pelluciditatem et colorem, an, qua saporem et odorem, sicut paullo absolutius vult **SALMASIVS**; etsi de grato halitu in sapore odoreque myrrhae plures aliter statuunt. De Cyrenaeici odore vehementi **THEOPHRASTVS** et **HIPPOCRATES**, et Comici apud **ATHENAEVM**, nil ferunt.

¹⁵⁾ Comparat **DIOSCORIDES** inter se vtrumque silphium, et
 ex

vehemens, suavi gustu, quod dilutum facile albescit;“
 Cyrenaicum, si quis degustarit, humorem toto cor-“
 pore ciet, blandissimo odore, adeo, ut ne os quidem“
 gustanti, nisi paullulum, spiret. Medicum et syria-“
 cum minus viribus valens, 16) et magis virosum red-“
 dit odorem. 17) Efficacissimum laser, mox folia,“
 postremo caulis. Radix Libyci minus crassa, acris et“
 fungosa, ex qua non profluit succus, eiusdem cum la-“
 fere facultatis., Syriaca quoque planta tenerior erat,
 et minus acris, secundum THEOPHRASTVM, sed,
 sine dubio succo turgida radix syriaci fuit, unde ὀπὸν,
 in modum lacrymae, magna copia veteres extraxerunt,
 et ficcando laser impetrarunt. Cyrenaico THEO-
 PHRASTVS corpora purgari habet. Apud HIPPO-
 CRATEM ὀπὸς σικύης et ὀπὸς σιλφίης vterum emolliunt,

B 2

et

ex his verbis videtur: syriacum odorem porri, hinc et sapo-
 rem, exhibuisse, qualem sensum vere etiam Asa foetida obfert,
 ut et haec et illud syriacum silphium σικωδολλάσσερον dici possit.
 Nam, haec in textu DIOSCORIDIS sunt, cum mox diversa
 de Medico et Syriaco separatim ille doceat, et, quae sequun-
 tur, verba, de Cyrenaico accipienda.

- 16) Minus oleo aethereo, acri et aromatico, sed fugaci, et hoc
 suaviore, auctum, quo cyrenaicum palato iucundum, toti na-
 turae amicum, et hoc nomine pro scopo languidos reficiendi
 magis efficax et viribus valens erat.
- 17) Suavis plerisque visus sapor et grauis odor vix conueniunt:
 virosus, (si ita recte explicetur,) halitus syriaci silphii, licet nil
 foetidi, putridique inuoluat, sine dubio pluribus hodie pro
 magis insuavi, quam accepto, haberetur; si modo, ipsum syria-
 cum silphium hodie extare, certum esset.

et hic vltimus inflare contractum valet, ¹⁸⁾ sin externe, cum melle et cucumeris agrestis medulla, parum tusi laferis ¹⁹⁾ excipiat, et osculo vteri, quantum suscipere potest, inferatur, interne autem sub hoc tempus, in cibo, cum aliis quamplurimis, et laferis caulem aegra sumat, et quidquid ventrem inflare potest. ²⁰⁾ Ad putridam fecundinam expellendam ille suadet succum, ad fabae graecae quantitatem ex aqua potum. ²¹⁾ Alio loco, tum caulem, tum succum, quibusdam per alium minime descendere, sed choleram aridam parere docet, idque praecipue, si cum multo caseo et bubularum carniū esu misceatur, quarum esu carniū alias melancholicae affectiones ingrauescant etc. ²²⁾ Ad prolapsū vteri semen laferis, (φύλλον a GALENO vertitur, ²³⁾ contritum, bibendum, et in prandio mercurialem et brassicam, aceto mulso, sale, lafere, et oleo condita edenda dedit. ²⁴⁾ GALENVS ²⁵⁾ succum omnes caliditate et tenuitate superare, et maxime per halitum digerere, et alio loco succum, caulem,

18) Hinc in spasticis vteri doloribus, et pluribus vteri morbis, omnino in crebriore usu fuit; quibus hodie quoque asam foetidam adhibere expedit.

19) Videtur ita ficcum fuisse ὄπὸν, ut tundi potuerit, quod plures eius generis lacrymae haud ferunt.

20) HIPPOCR. *L. de superfoetat. Edit. cit. p. 263. 265.*

21) *Lib. 1. d. Morbis p. 608.*

22) *Lib. d. ratione victus in morbis acutis p. 404.*

23) *In Exegesi vid. not. Foef. 102. Lib. 2. d. Morbis Mulier.*

24) HIPPOCRATES *l. c.*

25) *Lib. 8. d. Medicament. facultatibus c. de silphio.*

lem, et radicem strenue calida, omnia tamen flatulentiae essentiae et concoctu difficilia esse censet. ²⁶⁾ DIOSCORIDES *l. c.* in vsu medico declarando amplior est. PLINIVS plura narrat. ²⁷⁾

De caule filphii elixo et affo, idoneo hominum cibo, et de mansa radice supra THEOPHRASTVS statuit: Comici veteres apud ATHENAEVM plura ferunt. ²⁸⁾ Vix aliqua de vsu filphii in culina HIP-

De vsu filphii in cibo differitur.

B 3

POCRATES,

26) Ὀπὸν per excellentiam non tantum Cyrenaicum, sed etiam Medicum et Syriacum, nuncupari, *ibid.* habet.

27) *Lib. 22. c. 23.* Praeterea singularem in lasere acrimoniam Medici notabant. Sic corpus etiam sanum, si imponatur, sicut allium, vel sinapi per se exulcerare dicit SCRIBONIVS LARGVS *Compos. Med. 174.* Apud COEL. AVRELIANVM pro cataplasmate cum bulbis, siue squillis acerrimis teritur. Idem, ne acrimonia offendat, laser cera inuoluit, et bibendum dedit. Cuius scriptoris varia colligit MART. LISTERVS *notis in APICII L. I. c. 30.* Inter acriora odoramenta laser ex aceto. Laser cum aceto, ex quo panis madidandus. Laser aceto solutum, quo comedenda tinguntur. Dandum laser cum aceto et liquamine. Laser aqua solutum, vel aceto, et admixto sinapi, aut ouo forbili transuoratum. Ob acrimoniam tumorem prouocant euphorbium, ferulago, laser, sinapi. Plura, quae ad vsum in medicina pertinent, ex aliis referre taedet. Tantum de vsu filphii, vel laseris, in medicina veterinaria; vid. Scriptores rei rusticae, secundum indicem a IOH. MATTH. GESNERO adiectum.

28) EX EVBVLO apud ATHENAEVM *L. 2. p. m. 63.* et ANTIPHANE *L. 14. p. 623.* patet: pro culinae vsu filphii caulem, et quidem secundum ANTIPHANEM siccum fuisse seruatum: et ALEXIS *L. 3. p. 117.* sub finem praeparationis salsamentum filphio, vt mugilem ANTIPHANES *l. c.* caule filphii Libyco, acetoque

POCRATES, per pauca ARISTOPHANES, habet. Hi, et THEOPHRASTVS, de suaui odore fere silent. Breuior DIOSCORIDES in culinari vsu tradendo, quo in exponendo Medico amplior est. PLINIUS scribit: esse laser Cyrenaicum in vsu et medicamentis, et caulem cibus quocunque modo aptum. Totus siquidem et elixus estur. Hoc laser ad pondus denarii argentei fuit pensum, inter eximia naturae dona numeratum, ab aegritudine recreationi efficax habitum in cibo, concoctionis plurimum conferens senibus et feminis. Ob egregiam calefaciendi virtutem syriacum quoque laser oxyporis condimentis ad intinctus in quotidiano erat ciborum vsu, quibus gratum saporem, hyeme magis, quam aestate, adferebat. Sic mirabilem gustatum apud APICIVM in conditura ad asaturam habuerunt, quae cum puluere fiebat, cuius sexaginta et octo scrupulis, sex scrupuli laseris radices admiscebantur. L. APVLEIVS ²⁹⁾ lasaro infectas carnes a delicatis, sed a se non, expeti dicit. Hercules apud EVBVLVM, vt habet ATHENAEVS ³⁰⁾ de silphio cyrenaico et aliis statuit:

*Ego nec herbarum caulibus ne silphii quidem
Neque sacrilegis et amaris paropsidibus
Ne bulbis me satiaturus huc accessi etc.*

APICII

acetoque cohonestat. Et L. 3. p. 101. ARCHESTRATVS suis ventrem, et elixam porcinam vuluam cum cumino, aceto acris, et silphio acuit. etc.

29) L. APVLEIVS L. 10. metamorph.

30) L. 2. 6. 63.

APICII oxygara, laferata, et alia, lafer, quod multo infra cyrenaicum est, ³¹⁾ ingreditur. ³²⁾ Quorum, sicut reliquorum aetati, gustui, praecudicato, atque culinis, haec omnia relinquimus; praesertim, cum lafer sagapeni, quod teste DIOSCORIDE gustu acere est, et medium inter lafer et galbanum redolet, aemulus fuerit succus, et, quod alia plura veterum testimonia his deliciis aduersentur. PLINIUS, cum narrasset: probationem sinceri primam esse in colore modice ruffo, et, cum frangitur, candido intus, mox translucente, et gutta aquae, salua liquefcere, nunc subiungit: Vfus in multis medicaminibus. ³³⁾ Ex Syria, dicit *l. c.* nunc maxime importatur, deterius Parthico, sed Medico melius, extincto omni Cyrenaico. Videtur: aetate HIPPOCRATIS, et THEOPHRASTI aliquem cyrenaici succi, temporibus DIOSCORIDIS et PLINII vix vllum Syriaci, vel alius, laferis, demum vero huius vltimi laferis magnificum et frequentem, posterioribus seculis, sigillatim cum floreret APICIVS, in cibo vsum fuisse. Lafer aqua exigue, magis vero addito aceto, et sale soluerunt: prout minus, vel magis, cibos sapore laferis acere volebant. ³⁴⁾ Nam, et Galba-

31) Syriaco, vel Persico, laferis illis temporibus vtebantur, sicut ex illis sequitur, quae supra allata fuerunt.

32) *Vid. Libri de re culinaria.*

33) PLINIUS *L. 19. c. 3. et L. 22. c. 23.*

34) APICIVS *c. 30.* de laferato: Lafer cyrenaicum, vel Parthicum, tepida dissoluatur cum aceto, liquamine (quo sal erat solutum)

XVI

Galbanum, et asa foetida, et plures gummi resinae, ore si detineantur, liquefcunt, vel emolliuntur, et, fin aqua infundantur, saporem huic conciliant; et si aceto, vino, oui vitello, ac spirituosus, penitus soluantur. Expedi: in culinis vario cum moderamine, quaecunq; grauem odorem et saporem conciliant, miscere; quemadmodum de allio et cepis, de capparis fructibus, aliisque, constat. Nam, per se pluribus hominibus haec aduersa esse solent.

De lasere officinarum hodierno disquiritur.

SERAPIO ³⁵⁾ de Altiht Arabum, quod asa foetida est, ad verbum refert, quae GALENVS et DIOSCORIDES de filphio scripserunt. Deinde non poterat obuia in Perfide speciosa, et vehementis odoris, succique turgida asae foetidae planta THEOPHRASTO, DIOSCORIDI, et PLINIO ignota esse: quam nihilo minus haud apud eos inuenimus, nisi ipsam asam cum filphio vno aut altero comparemus. Ex altera parte fieri non potuit, vt planta annua, vel biennis,

lutum) temperato. Sic aqua et sale, vel aceto, in oxygaris, et aliis, apud APICIVM laser soluitur. MARCELLVS, *de Medicamentis*, ad anginam verum laser aqua dilutum crassius illinit, et passim illud ad iuuandam digestionem commendat. SCRIBONIVS LARGVS *Compos. 67.* Cyrenaicum, vel Syriacum, laser aqua dilui praecipit. Ita quoque Assam aqua soluit AVICENNA *L. 2. Tract. 2. Oper. p. 259.* pro gargarismo, ad vocem clariorem reddendam. De Sagapeno dicit DIOSCORIDES: resoluitur vt laser, ruta, aqua, et amaris nucibus, aut melle, aut calido pane.

³⁵⁾ *Lib. simpl. c. 251.* AVICENNAE quoque dicitur Andsiudaann, it. *Alnharad. L. 2. c. 52. 53.*

biennis, vel plurium annorum, pluribusque regionibus, et locis quidem agrestibus, quae olim crevit, hodie non amplius supersit, et ita filphium syriacum, perficum etc. extare debet, quod tamen cum nulla planta melius, quam cum asâ foetida, comparatur. Contra, crebrior nominis mutatio mouet suspicionem, et maxime asâe vocabulum, quandoquidem σιλφι, σίρφι, vnde latinorum sirpe, vel serpe, et laserpitium, sicut apud PLAVTVM legitur, ³⁶⁾ hinc vero lafer, lasar, et graecorum recentiorum λίσσαρον, tandem ex lasare, vel lasaro, asâ, vel assâ, nomen factum esse dicitur. ³⁷⁾ Auget suspicionem asâe illius foetor, nec gratus visus sapor, quod hî sensus cum gutture Romanorum, et aliorum, nisi ipsum aeneum facere velimus, hinc cum filphii, licet cyrenaico inferioris, in cibo vsu aegerrime comparentur. Sed, degustauit KAEMPFERVS l. c. apud Indos crustula, asâ foetida imbuta, sapore minus sibi aduersa visa, ac antea putauerat. Quibus populis, inprimis Benianis, familiare est, in cibo illa asâ foetida vti, et hî vltimi oras craterum eadem lacryma, pro appetitu male habentium excitando, perfricare solent. Ad portum Ormus hodie asâ foetida omnis ex Perside fertur, et in Indias magna

36) *Rudent. Act. 3. scen. 2.*

*Teque oro, et quaeſo, ſi ſperas tibi
Hoc anno multum futurum ſirpe et laserpitium.*

37) Vid. Not. IOH. BOD. A STAPEL in THEOPHRASTI l. c. et SALMASIVS *Exercit. in SOLIN. cap. 27.*

magna copia, et in alias regiones, exportatur. Tantum pro silphio Medico loquitur SALMASIVS, ³⁸⁾ quod STEPHANVS EX STRABONE de Mediae regione affirmet: φέρει τὸ σίλφιον ἢ χώρα ἀφ' ἧς ὁ Μηδικὸς καλέμενος ἔπος, ἔ πολὺ λειπόμενος τῆ κυρηναϊκῆ. Hinc ille concludit: tam diuersum a Cyrenaico Medicum haud potuisse esse, vt hoc male oleret, illo suauiter spirante. Disputatio apud SALMASIVM eo redit, vt Persicum laser κάκισμον fuisse, atque cum Haltich Arabum ³⁹⁾ conuenire, is annitatur probare. Tantum obstat PLINII locus, e quo supra constitit: laser Syriacum Medico melius, sed Parthico deterius, fuisse. Nihilominus quoque PLINIVS *l. c.* asserit, Persicum laserpitium cum alterius apud THEOPHRASTVM commemorati descriptione conuenire. Vti videtur, haud ita inter se diuersa fuerunt, praeter Cyrenaicum laser, silphia reliqua, quaecunque aliis regionibus nasci diximus. Ita, cum Syriaco, aut Persico, asam foetidam conuenire, probabile censetur.

De nummis
Cyrenaicis, et
planta La-

Opportunum modo erit, in Cyrenaicos nummos inquirere, et explorare, an aliquam silphii, et a ΚΑΕΜ-

PFFERO

38) De Homonym. Hyles Iatricae c. 96. de silphio.

39) Esse hoc ingratum, cibis tamen aliquid ex eo adlici, fatentur R. MAIMONIDES, et BARTENORAS, ad Mischnam Interpretes; et video SPANHEMIVM *l. c.* eo quoque inclinare, vt hoc de Syriaco silphio, et Persico, non vero de Cyrenaico, intelligi debeat. Sed aliis ἡδύσμος, aliis κάκισμος radix et planta est, vt habet Scholiastes ARISTOPHANIS *Equit. p. 213. n. 890.* Et vel ex hoc loco patet, plus fabulosi, aut praedudicati, quam veri, in suaui odore et sapore silphii fuisse.

PERO pictae asae foetidae plantae possimus inuenire ^{serpitiū ali-}
 similitudinem. Cum haec scriberemus, amicus nobis ^{qua adiciun-}
 cum communicauit aeneum nummum, Stapeliano paul- ^{tur.}
 lo maiorem, et duos argenteos, altera fere parte mino-
 res. In omnibus vna facie plantam elatam et umbelli-
 feram filphium notamus: deinde principem caulem
 medium, siue scapum crassissimum, foliorum peduncu-
 los crassissimos, coniugatos, vaginales, siue canalicula-
 tos, qui amplexantur caulem, et desinunt in reliquum
 folium duabus vel tribus laciniis ruditer indicatum; e
 quibus vltimis modo probabili nil concluditur, cum in
 diuersis umbelliferis herbis tantarum vaginalium alii lo-
 bi in folio latiores, alii etiam ferulacei et capillares, imo
 vero tota folia vel cubitum longa possint esse. Sed, vt
 nummus vnus alterum illustrare solet, ita apud SPAN-
 HEMIVM *l. c.* exhibetur Barcensis nummus, quo caput
 Iouis, et in altera parte filphium, foliorum laciniis latis,
 et a ferulaceis et capillaribus omnino diuersis, est. Fo-
 lia, siue *μίσπερα* secundum THEOPHRASTVM et PLI-
 NIVM sunt apii similia; quanquam eiusmodi compara-
 tiones apud scriptores veteres minus accurate factae
 plures habeantur. In Stapeliano nummo, qualem fe-
 re SPANHEMIVS *l. c.* etiam exhibet, vaginalium tria
 paria, (sicut haec in quatuor sculptis a SPANHEMIO
 vna cum foliis sunt,) et inter duas superiores, velut e
 spatha erumpit umbella imperfecta, globosa. Talem
 vid. *notis in Plautum* TAVBMANNI *l. c.* cum stella, et
 C 2 KYPA:

KYPA: in altera parte Iouis Ammonis caput. In nostris duo paria pedunculorum vaginalium a scapo secedunt, et in argenteo vno area magis quadrata, quam rotunda, qua filphium, vt in Stapeliano; sed umbella a cauis foliorum pedunculis distincta, tamen presse insistens caulis vertici, in medio nondum explicata, magis compacta, in ambitu vero sex umbellis minoribus solutis, velut citius florentibus, circumdata. De reliquo, scapus, et quidem clarioribus striis, quasi fulcis asper effet, notatur. Oppositam partem argentei nummi stella ^{4o}) occupat, quae fit e quatuor radiis maioribus, et intermediis duodecim minoribus; scilicet his vltimis in obtusos apices desinentibus. In secundo nummo argenteo, eiusque vna facie, caput Iouis, vt in Stapeliano, in altero filphium, est. Caulis non minus crassus et striatus supra pedunculos foliorum canaliculatos superiores admodum continuatur: hinc distincto scapi vertice umbella perfecta, sine minoribus circumfusis, spectatur. In aeneo nummo caput Iouis, in altera parte filphium, sicut in secundo argenteo, sed omnia in maiore nummo crassiora et clariora, et ante foliorum pedunculos

4o) An vnus e Dioscuris vt Castoris stella? nam SPANHEMIVS l. c. e *Thesaur. Brandenburg.* duos commemorat nummos, cum imberbi capite et arietino cornu, et in altera parte iuxta filphium duas stellas locari, et Dioscuros has significare, loco e PAVSANIA, aliisque, probat, et illustrat. Deinde alium e Gaza Brandenburgenfi nummum pingit, quo Eques gradiens, tanquam victor cum petaso in capite, retro stella, veluti sole duce reuertens, et cum filphii itidem ac initialibus Cyrenarum literis.

culos tres laciniae, obtusis apicibus finitae. Scapus supra foliorum exortorum paria longius continuatur, striis asper, cui umbella insistit perfecta. In Stapeliano nummo duo inferiores foliorum pedunculi a dextris et finistris alium pedunculum, vel potius lateralem umbellarum scapum, mittunt, qui etiam in nummis tribus nostris habentur, et umbellae paruae ab utroque latere insistent. Igitur gaudet filphium medio caule excelso, crassissimo, striato, foliorum principiis amplissimis, coniugatis, caulem complectentibus, semine, ut supra vidimus, lato, foliis apii similibus, hinc neque tenuibus, et talibus, instruitur, quae in apices extremos nimis acutos et teneros desinant. An edulia fuerint folia, contra SALMASIVM disputat IOH. BOD. A STAPEL *l.c.* et ipsum negat. Et, si e comparatis aliis plantarum umbelliferarum magnis et crassis caulibus iudicium ferre licet, filphii veterum caulis cauus, nec medulla a radice surgente plenus, fuit. Addubitare licet, quidquid etiam THEOPHRASTVS, forte ex relatione, tradat, an operae pretium magis fuerit, ex caule colligere succum, quam apud KAEMPFERVM ex asae foetidae caule huius succum depromere. Itaque veterum filphium non fuit laserpitium, quod in hortis medicorum hodie ita dicitur, et cuius aliquas species STAPELIVS vna cum nummo delineandas curavit. Nam, in hoc folia, ab apio, vel quoque palustri latifolio, aut dulci, satis diuersa, caules leuiore, folia quidem initio caua sunt, sed ma-

gis alterno ordine haec a scapo secedunt. Quo exemplo, et rationibus supra allatis, patet, sicut a Ferulis v. c. galbaniferis, quae obuiaae in Asia et Africa sunt, deinde, sicut ab Angelica, Imperatoria, Oreoselino, Thysselino, et ymbelliferis reliquis, diuersum silphium fuerit. Folium leuistici, quod etiam KAEMPFERVS cum asae foetidae planta comparauit, ad colorem silphii accedit, quem auri colorem, sine dubio paullo abundantius, THEOPHRASTVS nominauit; cum sufficiat, nonnihil splendentis subflaui, glaucique nomen coloris. In leuistico, medius scapus ita haud striis asper est, vt de diuersis pedunculis foliorum, et aliis conditionibus, imprimis de semine, quod haud foliacea cingitur ala, nil modo dicamus. Itaque veterum silphium, qua modum crescendi, cum pastinaca plurimum conuenire in nummis video, cuius similem etiam KAEMPFERVS asae foetidae plantam dixit. Addi posset sphondilium, imprimis illud, quod est folio angusto, apud RIVINVM in pentapetalis, et florem rubentem habet, praesertim, cum quorundam foliorum incisiones et laciniae quodammodo illis poeoniae foliorum similes sint, cum quibus ultimis asae foetidae plantae folii diuisiones KAEMPFERVS quoque comparauit; etsi male apud hunc pingi folia videantur. Huius asae semen *φυλλῶδες* est, et magis cum pastinacae, quam cum sphondilii, aut ferulae, aut alius plantae, semine conuenit. Quod si iam radicem cubitalem nigro cortice vestitam, e terris nonnihil

capite

capite hirto prominentem, deinde albam ipsius medullam, porro facile spiffescentem lacteum succum, eiusque indolem, praeterea radice caesuram, de qua supra egimus, quin mortem plantae, quae post caesuram radice filphii sine dubio sicut mors Asae foetidae, caesa radice, secuta est, ac reliqua, ad ea, quae modo diximus, addiderimus, pluraque, quae apud KAEMPFERVM de asa foetida relata leguntur, comparauerimus; tum patebit: filphium veterum proprii, et ab aliis umbelliferis, quae nobis innotuerunt, distincti generis plantam fuisse, et in his omnibus cum asa foetida ipsum conuenire. Tandem per plura, post natum Seruatorem secula, huius Haltiht, siue foetentis laferis, vsus culinaris, vna cum medico, delatus videtur, donec detestari gustum fere omnes coepissent, et Haltiht e culinis proscripissent.

Academiam nuper reliquit, qui in virtutis suae testimonium summos in arte salutari honores modeste a nobis petiit,

NOBILISSIMVS ET DOCTISSIMVS
 DOMINVS
 IOHANNES ARNOLDVS LEBRECHT
 HAGEMEYER
 LIPSIENSIS
 MEDICINAE BACCALAVREVS.

Patrem habuit dextrimum Chirurghum MICHAE-
 LEM ARNOLDVM HAGEMEYER, qui eunt
 bonis literis continuo instruendum curauit, et artem
 chirurg

chirurgicam docuit, et noster ea se esse naturae bonitate ostendit, ut suo apte ingenio faciat officium, nihilque intermittat, quo doctrinam augere possit. Itaque per sex annos publicis, privatisque, lectionibus assiduum et docilem ego et alii Doctores eum habuerunt auditorem, et in pluribus exercitiis frequenter interfuit, partibusque suis defunctus egregie est. Neque vero inanem se praeceptoribus dedisse operam, iam pridem examine theoretico, etiam lectionibus, quas ex more publice habuit, nouissime autem examine practico pulchre docuit, et partes dignioris Candidati expleuit. Inter consueta tentamina reliquum est, ut Dissertationem *de Fibra senili* Die XVI. Septembr. h. l. q. c. publicae eruditorum censurae submittat, et in conflictu cum dissentientibus superior discedat. Quo facto, bene vbiuis merenti Licentiam assumendi Doctoris gradum honoris, in virtutis suae praemium solemniter ritu consequetur, piaque vota pro perpetua ipsius felicitate, praeuio sermone academico iungentur. Hunc, quaesumus, RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE, COMITES ILLUSTRISSIMI, PROCERES VTRIVSQUE REIPUBLICAE GRAVISSIMI, ATQUE CIVES GENEROSISSIMI ET NOBILISSIMI, nobis fauorem exhibete, et Panegyri frequentes adeste. Quo, sicut nihil magis optabile et honorificum nobis erit, ita, occasione data, quibus poterimus officiis, studiisque, animum testari gratum, haud intermitteremus. Dab. D. D. XIV. post Fest. Trin. A. MDCCXLVI.

